

Sopron, 2016. szeptember 10. - **Százharminc évvel ezelőtt nyitották meg a Sopronhoz tartozó brennbergi szénmedence dél-nyugati részén az Ilona-aknát, amely ma Ausztriához tartozik.**

A jubileum alkalmából vasárnap ünnepséget rendeznek az osztrák Ritzing (Récény) településen.

Táp Ferencné részönkormányzati elnök az MTI-nek elmondta, hogy a Sopron-Brennbergbánya és az ausztriai Récény közös megemlékezése délelőtti ünnepi istentisztelettel kezdődik. A bányászat és az Ilona-akna múltjáról egy magyar és egy osztrák történész tart majd előadást. A program részeként magyar gyerekek énekelnek és szavalnak majd németül, a szomszédos települések kórusai közösen fognak zenélni, valamint magyar és osztrák ételspecialitásokat is készítenek.

Szemán Attila történész, a Központi Bányászati Múzeum főmuzeológusa elmondta, hogy a brennbergi szénbánya a legrégebbi Magyarországon. A barnaszén rendszeres bányászata az 1780-as években indult meg itt. A szénmedence egy kis területe ugyanakkor átnyúlt Ausztriába. Miután Brennbergbánya Sopronhoz tartozott, ahogy ma is, az osztrák rész viszont az Esterházy-család hitbizományában állt, a kitermelést végző magyar vállalatnak szerződést kellett kötnie mindkét féllel a bányászati jog biztosítása érdekében.

A trianoni békeszerződés Sopront, és ezáltal Brennbergbányát is Ausztriához csatolta, de az 1921. december 15-ei népszavazás eredményeképpen a város magyar maradhatott. A korábban szintén a Soproni járáshoz tartozó Récény (Ritzing) azonban Ausztriához került. Ennek területén feküdt az Ilona-akna, amely ugyan 8-9 kilométer távolságra volt a községtől, és Brennberghez volt igazán közel, közigazgatásilag Récényhez tartozott. Ettől kezdve a brennbergi bányát a magyar-osztrák határ kettészelte, és például az Ilona-akna minden felszerelésével és a körülötte kiépült teleppel együtt Ausztriához került, míg a bánya többi része Magyarországon maradt.

A történész hozzátette: Récényben a 19. században indult el a kitermelés, erre azonban pontos adatok nincsenek, csak utalások. Eleinte külszíni fejtéssel termelték ki a szenet, majd mélyítették az aknákat, például az Ilona-aknát soproni kereskedők finanszírozásával 1886-ban. Így 327 méter mélységben elérte a főtelepet, és megindulhatott a rendszeres kitermelés. A bányászathoz szaktudás is kellett, ezért elsősorban Brennbergből telepítettek ide munkásokat.

A főmuzeológus felidézte, hogy az Ilona-akna bérletét 1902-ben a brennbergi vállalat vette át, és jelentősége 1924 és 1940 közt ismét nőtt. Majd a szénkészlet fogytával a kitermelés súlypontját nyugatabbra kellett áthelyezni. 1941-ben elkészült a Szent István-akna, amely ettől kezdve betöltötte a főszállító és behúzó akna szerepét, így a termelés helyszíne eltávolodott az Ilona-aknától, berendezéseit leszerelték, az aknát víz alá engedték, sőt később "tömedékelték". Mégis sokáig élt az a legenda, hogy Ausztria felé erre szöktek át a magyarok 1956-ban - említette Szemán Attila.

Az Ilona-akna végül magántulajdonba került: egy bécsi vállalkozó falazott aknatornyát felújította, és a külszínen egy vágatszakaszt építtetett. Az épület egyúttal Burgenland legrégebbi ipari műemléke.